

IDŹ DO

PRZYKŁADOWY ROZDZIAŁ

SPIS TREŚCI

KATALOG KSIĄŻEK

KATALOG ONLINE

ZAMÓW DRUKOWANY KATALOG

TWÓJ KOSZYK

DODAJ DO KOSZYKA

CENNIK I INFORMACJE

ZAMÓW INFORMACJE
O NOWOŚCIACH

ZAMÓW CENNIK

CZYTELNIA

FRAGMENTY KSIĄŻEK ONLINE

C# 2005. Warsztat programisty

Autor: Adrian Kingsley-Hughes, Kathie Kingsley-Hughes

Tłumaczenie: Wojciech Demski

ISBN: 978-83-246-1065-5

Tytuł oryginału: [C# 2005 Programmers Reference](#)

Format: B5, stron: 392

oprawa twarda

Wyjątkowy podręcznik języka C#

- Elementy języka i podstawowe koncepcje programistyczne
- Techniki tworzenia najwyższej klasy aplikacji dla platformy .NET
- Metody poprawy bezpieczeństwa i wydajności aplikacji

Język C#, pomimo stosunkowo krótkiej obecności na rynku, zyskał ogromną popularność i jest wykorzystywany przez wielu programistów. Trudno się temu dziwić – ten łączący w sobie najlepsze cechy Javy i C++ obiektowy język programowania jest niezwykle uniwersalny. Można wykorzystać go w niemal każdym projekcie – programów dla systemu Windows, dynamicznych witryn internetowych w technologii ASP.NET oraz aplikacji mobilnych dla platformy PocketPC. Prosta składnia, rozbudowane mechanizmy obsługi wyjątków i dostęp do ogromnej biblioteki klas .NET sprawiają, że C# jest doskonałym narzędziem.

Książka „C# 2005. Warsztat programisty” to połączenie kursu i podręcznika programowania w tym języku. Czytając ją, opanujesz zarówno podstawy C#, jak i zaawansowane zagadnienia związane z tworzeniem bezpiecznych i wydajnych aplikacji. Poznasz typy danych, zasady stosowania zmiennych oraz składnię instrukcji i wyrażeń. Przeczytasz o programowaniu obiektowym, typach generycznych, obsłudze wyjątków i technikach programowania w C#. Znajdziesz tu również omówienie gramatyki języka C#, konwencji nazewniczych i zasad umieszczania komentarzy w dokumentacji XML.

- Narzędzia programistyczne
- Struktura języka C#
- Typy danych
- Wyrażenia i instrukcje
- Przestrzenie nazw
- Klasy i obiekty
- Typy wyczerpieniowe
- Obsługa wyjątków
- Typy generyczne

Poznaj nowoczesne metody tworzenia aplikacji

Spis treści

O autorach	15
Wprowadzenie	17
Rozdział 1. Czym jest C#?	23
Nazwa	23
Ogólny rzut oka na C#	23
Historia	24
C# i CLR	24
Wzmianka o .NET	25
Standardy	25
Inne implementacje	25
Przykładowy kod C#	26
Korzyści z nauki programowania w C#	28
Podsumowanie	28
Rozdział 2. Początki pracy z C#	29
Początki pracy z C# są tańsze, niż mogłoby się wydawać!	29
Tanie opcje	29
Jak pisać kod C#, stosując bezpłatne narzędzia	32
Tanie narzędzie, które ułatwia życie!	35
Alternatywne edytory tekstowe i narzędzia C#	37
Narzędzia komercyjne: Visual Studio i Visual C#	37
Podsumowanie	38
Rozdział 3. Ogólny rzut oka na C#	39
C#	39
Podstawy C#	39
Czytanie źródłowego kodu C#	40
Typy	41
Typy wartości	41
Typy referencyjne	41
Typy predefiniowane	42
Przeciążanie	44
Przekształcenia	44
Typy tablicowe	45
Zmienne i parametry	45
Wyrażenia	47
Instrukcje	48

Klasy	49
State	50
Pola	50
Metody	50
Właściwości	51
Zdarzenia	51
Operatory	51
Indeksatory	51
Konstruktory instancji	51
Destruktory	52
Konstruktory statyczne	52
Dziedziczenie	52
Klasy statyczne	52
Struktury	53
Interfejsy	53
Delegacje	53
Typy wyliczeniowe	54
Typy generyczne	54
Iteratory	54
Typy dopuszczające wartość pustą	55
Podsumowanie	55
Rozdział 4. Struktura języka C#	57
Programy C#	57
Gramatyka	59
Dwuznaczności gramatyczne	59
Analiza leksykalna	61
Podsumowanie	77
Rozdział 5. Konceptje języka C#	79
Uruchamianie aplikacji	79
Zamykanie aplikacji	80
Deklaracje w C#	80
Składowe	83
Składowe przestrzeni nazw	83
Składowe struktur	83
Składowe wyliczeniowe	83
Składowe klas	83
Składowe interfejsów	84
Składowe tablic	85
Składowe delegacji	85
Dostęp do składowych	85
Deklarowana dostępność	85
Sygnatury	86
Sygnatury indeksatorów	86
Sygnatury konstruktorów instancji	86
Sygnatury metod	86
Sygnatury operatorów	87
Sygnatury i przeciążanie	87
Zasięg	88
Nazwy przestrzeni nazw i typów	89

Zarządzanie pamięcią w C#	89
Podsumowanie	90
Rozdział 6. Typy	91
Trzy typy typów	91
Różnice pomiędzy typami wartościowymi i referencyjnymi	91
System typów w C#	92
Typy wartościowe	92
System.ValueType	94
Konstruktory domyślne	94
Typy strukturalne	94
Typy proste	95
Typy całkowitoliczbowe	96
Określanie typów	97
Typy zmiennoprzecinkowe	98
Typy dziesiętne	98
Typ bool	99
Typy wyliczeniowe	99
Typy referencyjne	99
Typy klas	100
Typ object	101
Typ string	101
Typy tablicowe	101
Typy delegacji	101
Typ null	101
Pakowanie i odpakowywanie	101
Typy nullable	102
Podsumowanie	103
Rozdział 7. Zmienne	105
Czym są zmienne?	105
Nie wszystkie zmienne tworzy się w ten sam sposób	105
Kategorie zmiennych	106
Zmienne statyczne	107
Elementy tablicy	107
Zmienne instancji	108
Parametry wartości	109
Parametry referencyjne	109
Parametry wyjściowe	110
Zmienne lokalne	111
Wartości domyślne	111
Przypisania niewątpliwe	111
Zmienne zainicjalizowane	112
Zmienne niezainicjalizowane	112
Podsumowanie	121
Rozdział 8. Przekształcenia	123
Przekształcenia niejawne	123
Przekształcenia tożsamościowe	124
Niejawne przekształcenia liczbowe	124
Niejawne przekształcenia wyliczeniowe	125
Niejawne przekształcenia referencyjne	125

Przekształcenia typu opakowywanie	126
Niejawne przekształcenia parametrów typów	127
Niejawne przekształcenia wyrażeń stałych	127
Niejawne przekształcenia definiowane przez użytkownika	127
Przekształcenia jawne	128
Jawne przekształcenia liczbowe	128
Jawne przekształcenia wyliczeniowe	130
Jawne przekształcenia referencyjne	131
Przekształcenia typu odpakowywanie	132
Jawne przekształcenia parametrów typu	132
Jawne przekształcenia definiowane przez użytkownika	132
Przekształcenia standardowe	132
Standardowe przekształcenia niejawne	133
Standardowe przekształcenia jawne	133
Przekształcenia definiowane przez użytkownika	133
Przekształcenia metod anonimowych	134
Przekształcenia grup metod	134
Przekształcenia typu null	135
Przekształcenia dopuszczające wartość pustą	135
Podsumowanie	136
Rozdział 9. Wyrażenia	137
Klasyfikacja wyrażeń	137
Wyniki wyrażeń	138
Wartości wyrażeń	138
Wyrażenia i operatory	138
Trzy rodzaje operatorów	139
Priorytet i łączność operatorów	139
Przeciążanie operatorów	141
Operatory rozszerzone	144
Wyszukiwanie składowej	146
Typy bazowe	147
Składowe funkcyjne	147
Wyrażenia podstawowe	151
Literały	152
Nazwy proste	152
Wyrażenia nawiasowe	152
Dostęp do składowej	152
Wyrażenia wywołania	153
Dostęp do elementu	154
Wyrażenie wartości domyślnej	157
Metody anonimowe	157
Wyrażenia jednoargumentowe	158
Wyrażenia rzutowania	158
Operatory arytmetyczne	158
Operatory przesunięcia	159
Operatory relacyjne	159
Operatory logiczne	160
Logiczne operatory warunkowe	161
Operator null coalescing	161
Operatory przypisania	162

Wyrażenie	163
Wyrażenia stałe	163
Wyrażenia boolowskie	165
Podsumowanie	166
Rozdział 10. Instrukcje	167
Czym są instrukcje?	167
Instrukcje C#	169
Punkt końcowy i osiągalność	170
Punkt końcowy	170
Osiągalność	170
Bloki kodu	172
Listy instrukcji	172
Instrukcje puste	173
Instrukcje etykietowane	173
Instrukcje deklaracyjne	174
Deklaracje zmiennych lokalnych	174
Deklaracje statycznych lokalnych	175
Instrukcje wyrażeniowe	176
Instrukcje wyboru	176
Instrukcje iteracyjne	182
Instrukcje skoku	184
Instrukcja using	187
Instrukcja yield	188
Podsumowanie	189
Rozdział 11. Przestrzenie nazw	191
Czym są przestrzenie nazw?	191
Organizowanie klas	191
Kontrolowanie zasięgu	192
Jednostki kompilacji	192
Deklaracje przestrzeni nazw	193
Dyrektywy użycia synonimu zewnętrznego	194
Dyrektywy użycia	195
Składowe przestrzeni nazw	196
Deklaracje typów	196
Kwalifikowane składowe synonimów	197
Podsumowanie	199
Rozdział 12. Klasy	201
Czym są klasy?	201
Deklaracje klas	201
Modyfikatory klas	202
Wskazanie klasy bazowej	203
Klasy bazowe	203
Implementacje interfejsów	203
Ciało klasy	204
Deklaracje częściowe	204
Składowe klasy	204
Dziedziczenie	206
Modyfikator new	206
Modyfikatory dostępu	206

Składowe statyczne i instancje	206
Stale	207
Pola	208
Pola statyczne i instancje	209
Pola readonly	209
Metody	210
Parametry metody	211
Metody statyczne i instancje	212
Metody wirtualne	212
Metody przesłaniające	213
Metody ostateczne	213
Metody abstrakcyjne	213
Ciało metody	213
Właściwości	214
Właściwości statyczne i instancje	215
Aksesory	215
Aksesory wirtualne, ostateczne, przesłaniające i abstrakcyjne	216
Zdarzenia	216
Zdarzenia jako pola	217
Zdarzenia statyczne i instancje	217
Aksesory wirtualne, ostateczne, przesłaniające i abstrakcyjne	218
Indeksatory	218
Operatory	220
Operatory jednoargumentowe	221
Operatory dwuargumentowe	222
Operatory przekształcenia	222
Konstruktory instancje	222
Konstruktory statyczne	223
Destruktory	224
Podsumowanie	224
Rozdział 13. Struktury	225
Czym są struktury?	225
Deklaracje struktur	226
Modyfikatory struktury	227
Interfejsy struktury	227
Ciało struktury	227
Składowe struktury	228
Różnice między klasą a strukturą	228
Semantyka wartości	229
Dziedziczenie	229
Przypisania	230
Wartości domyślne	230
Opakowywanie i rozpakowywanie	230
this	231
Inicjalizatory pól	231
Konstruktory	231
Destruktory	231
Konstruktory statyczne	232
Kiedy korzystać ze struktur	232
Podsumowanie	232

Rozdział 14. Tablice	233
Czym jest tablica?	233
Typy tablicowe	235
Typ System.Array	236
Tworzenie tablic	236
Dostęp do elementów tablicy	237
Składowe tablic	237
Kowariancja tablic	237
Inicjalizatory tablic	238
Podsumowanie	240
Rozdział 15. Interfejsy	241
Czym jest interfejs?	241
Definiowanie interfejsu	242
Deklaracje interfejsów	242
Modyfikatory	243
Jawne interfejsy bazowe	243
Ciało interfejsu	244
Składowe interfejsu	244
Metody interfejsu	244
Właściwości interfejsu	244
Zdarzenia interfejsu	245
Podsumowanie	245
Rozdział 16. Typy wyliczeniowe	247
Deklaracje typów wyliczeniowych	248
Modyfikatory typów wyliczeniowych	249
Składowe typów wyliczeniowych	250
Przeostrożność przed referencjami cyklicznymi	251
System.Enum	251
Wartości i operacje typów wyliczeniowych	252
Podsumowanie	252
Rozdział 17. Delegacje	253
Delegacje w działaniu	253
Deklaracje delegacji	254
Modyfikatory	254
Deklarowanie delegacji	255
Lista wywoławcza	255
Tworzenie instancji delegacji	256
Podsumowanie	257
Rozdział 18. Wyjątki	259
Zgłaszanie wyjątków	259
System.Exception	260
Typowe klasy wyjątków	260
Obsługa wyjątków	261
Co się dzieje, gdy klauzula catch nie zostaje odnaleziona?	261
Podsumowanie	262

Rozdział 19. Atrybuty	263
Wprowadzenie do atrybutów	263
Klasy atrybutów	264
Parametry pozycyjne i nazwane	264
Użycie atrybutów	264
Typy parametrów atrybutu	265
Specyfikacja atrybutów	266
Instancje atrybutów	269
Kompilacja atrybutów	269
Odczytywanie instancji atrybutu podczas wykonywania programu	269
Atrybuty zastrzeżone	270
Atrybut Conditional	270
Podsumowanie	272
Rozdział 20. Typy generyczne	275
Typy generyczne w C# i szablony w C++	275
Zalety typów generycznych	276
Deklaracje klas generycznych	276
Parametry typu	277
Różnice parametrów typu	278
Typ instancji	279
Składowe klas generycznych	279
Pola statyczne w klasach generycznych	280
Konstruktory statyczne w klasach generycznych	280
Dostęp do składowych chronionych	281
Przeciążanie w klasach generycznych	281
Operatory w klasach generycznych	281
Deklaracje struktur generycznych	282
Deklaracje interfejsów generycznych	282
Jawne implementacje składowych interfejsu	283
Deklaracje delegacji generycznych	283
Typy konstruowane	283
Argumenty typu	284
Typy otwarte i zamknięte	284
Składowe typów konstruowanych	284
Stosowanie dyrektyw użycia synonimów	285
Metody generyczne	285
Gdzie nie używa się typów generycznych	287
Ograniczenia	288
Podsumowanie	291
Rozdział 21. Iteratory	293
Blok iteratora	294
Bloki iteratora i błędy czasu kompilacji	295
Interfejsy enumeratora	295
Interfejsy wyliczeniowe	295
Typ yield	296
This	296
Obiekty enumeratora	296
Metoda MoveNext	297
Przerwanie wykonywania kodu	298

Właściwość Current	298
Metoda Dispose	299
Obiekty przeliczalne	300
Metoda GetEnumerator	300
Podsumowanie	301
Rozdział 22. Kod nienadzorowany	303
Czym jest kod nienadzorowany?	303
Zalety i wady kodu nienadzorowanego	304
Zalety kodu nienadzorowanego	304
Wady kodu nienadzorowanego	304
Konteksty kodu nienadzorowanego	305
Podstawowe informacje o wskaźnikach	306
Wskaźniki void	307
Operatory wskaźnikowe	307
Kod nienadzorowany w działaniu	308
Stosowanie modyfikatora fixed	309
Operator sizeof	310
Użycie słowa kluczowego stackalloc	311
Kompilowanie kodu nienadzorowanego	312
Podsumowanie	312
Dodatek A Gramatyka języka C#	313
Dodatek B Konwencje nazewnictwa	349
Dodatek C Biblioteka standardowa	357
Dodatek D Przenaszalność	371
Dodatek E Komentarze dokumentacyjne XML	375
Skorowidz	379

4

Struktura języka C#

Aby pisać dobre programy w C#, należy w pełni zrozumieć strukturę tego języka. W rozdziale tym omówimy językową, czyli leksykalną strukturę programów napisanych w C#.

Oto kolejność, w jakiej będziemy przedstawiać tematy:

- Programy C#
- Gramatyka
- Zakończenia wierszy
- Komentarze
- Białe znaki
- Tokeny
- Słowa kluczowe
- Dyrektywy

Programy C#

Każdy program C# tworzony jest z jednego bądź wielu **plików źródłowych**. Te pliki, zwane też jednostkami kompilacji, mogą być odrębnymi plikami tekstowymi lub też plikami zawartymi wewnątrz zintegrowanego środowiska IDE (ang. *Integrated Development Environment*), jak Visual Studio.

Jednostki kompilacyjne zawierają uporządkowane sekwencje znaków Unicode (określone określenie tekstu) i aby zapewnić maksymalną przenaszalność, wszystkie pliki źródłowe powinny być zakodowane w standardzie UTF-8. Korzystając z prostego edytora tekstowego (jakim jest Notatnik) lub środowiska programistycznego specyficznego dla C#, możemy mieć pewność, że kod otrzyma poprawny format.

Jednostka kompilacji składa się z:

- Zera lub więcej dyrektyw `using`
- Zera lub więcej atrybutów globalnych
- Zera lub więcej deklaracji składowych przestrzeni nazw

Atrybut jest obiektem reprezentującym dane, które zamierzamy powiązać z elementem programu, podczas gdy element, z którym wiążemy ten atrybut, nazywamy adresatem atrybutu.

Wszystkie elementy jednostki kompilacji pełnią określoną rolę:

- **Dyrektywy `using`.** Umożliwiają użycie przestrzeni nazw (które wykorzystuje się do logicznego rozmieszczania klas, struktur, interfejsów, wyliczeń i delegacji) oraz typów zdefiniowanych w innych przestrzeniach nazw. To wpływa na atrybuty i deklaracje składowych przestrzeni nazw jednostki kompilacji. Dyrektywa `using` zawarta w jednej jednostce kompilacji nie ma wpływu na pozostałe jednostki.
- **Atrybuty globalne.** Umożliwiają zdefiniowanie atrybutów dla całego projektu. Asemlacja i moduły pełnią rolę fizycznych pojemników na typy (lub jako miejsce dla kodu; nieco później powiemy o tym bardziej szczegółowo). Asemlacja może składać się z kilku odrębnych modułów lub, w przypadku prostszych projektów, z pojedynczego.
- **Deklaracje składowych przestrzeni nazw.** Tworzą jedną deklarację przestrzeni zwanej globalną przestrzenią nazw.

Gdy program C# jest kompilowany, wówczas wszystkie jednostki kompilacji przetwarzane są razem, co oznacza, że są powiązane zależnościami (jeżeli program składa się z więcej niż jednej jednostki kompilacji, to kompilator, aby być w stanie poprawnie skompilować kod źródłowy, musi mieć dostęp do wszystkich jednostek).

Kompilacja programu C# przebiega w trzech etapach:

- **Transformacja.** Ten etap polega na przekształceniu kodu na zbiór znaków Unicode (ze standardu, w którym kod zawarty w jednostkach kompilacji został zapisany i zakodowany).
- **Analiza leksykalna.** Jest to proces przekształcania znaków Unicode w strumień tokenów.
- **Analiza syntaktyczna.** Na tym etapie, poprzedzającym konwersję na postać wykonywalną, strumieniowi tokenów nadawany jest format Microsoft Intermediate Language (MSIL).

W C# wyróżnia się kilka rodzajów tokenów:

- Identyfikatory
- Słowa kluczowe
- Literały
- Operatory
- Separatory

Białe znaki i komentarze nie są tokenami.

Kompilator powinien być w stanie przekształcić jednostki kompilacji zapisane w formacie Unicode lub pliki źródłowe zakodowane w standardzie UTF-8 na postać sekwencji znaków Unicode. Może się zdarzyć, że kompilator będzie zdolny skompilować jednostki kompilacji zakodowane przy użyciu innych schematów (na przykład UTF-16 czy UTF-32), ale nie należy na to liczyć.

Gramatyka

W języku C# stosuje się gramatykę dwojakiego rodzaju:

- **Gramatykę leksykalną.** Określa sposób, w jaki znaki Unicode formują:
 - Zakończenia wierszy
 - Białe znaki
 - Komentarze
 - Tokeny
 - Dyrektywy preprocesora
- **Gramatykę syntaktyczną.** Ten typ gramatyki określa schemat łączenia tokenów, które powstały na podstawie reguł gramatyki leksykalnej, w programy C#.

Dwuznaczności gramatyczne

W każdym języku programowania można napotkać pewne dwuznaczności. Dla przykładu rozważmy takie oto wyrażenie:

```
F(X<Y, Z>(5));
```

To proste wyrażenie można zinterpretować na dwa sposoby:

1. Jako wywołanie F z dwoma argumentami: X<Y i Z>(5)
2. Jako wywołanie F z jednym argumentem, którym jest wywołanie metody generycznej X mającej dwa argumenty typu (czyli argumenty, które po prostu są typami) oraz jeden argument zwykły.

Na szczęście istnieją pewne reguły, według których postępuje kompilator, rozstrzygając takie niejednoznaczności. Napotykając kod, jak w powyższym przykładzie (gdzie mamy sekwencję tokenów tworzących listę argumentów typu), kompilator zwraca uwagę przede wszystkim na token znajdujący się bezpośrednio za znakiem zamykającym >. Jeśli jest to jeden z następujących tokenów:

- (
-)

- [
- :
- ;
- ,
- .
- ?
- ==
- !=

lista argumentów typu definiuje część prostej nazwy, dostęp do składowej lub dostęp do wskaźnika poprzedzającego i wszystkie dalsze opcje są odrzucane.

Jeśli następnym tokenem jest token, którego nie ma na powyższym wykazie, to lista argumentów typu nie definiuje części nazwy, dostępu do składowej ani dostępu do wskaźnika poprzedzającego.

Powyzsza regula nie odnosi się do parsowania listy argumentów typu w przestrzeni nazw czy nazwach typów.

Wracając do naszego wcześniejszego, dość niejednoznacznego przykładu:

```
F(X<Y, Z>(5));
```

Zgodnie z regułami, które wymieniliśmy wcześniej, zapis ten zostanie zinterpretowany jako wywołanie F z jednym argumentem, który stanowi wywołanie metody generycznej X, o dwóch argumentach typów i jednym argumencie zwykłym.

Oto dwa następne przykłady wyrażeń, które zostaną zinterpretowane jako wywołanie F z dwoma argumentami:

```
F(X<Y, Z>5);
```

```
F((X<Y, Z>>5);
```

Omówmy inne wyrażenie:

```
X = F<Y> + Z;
```

Wyrażenie to z perspektywy użytych operatorów zostanie zinterpretowane jako:

- Operator „mniejszy niż” <
- Operator „większy niż” >
- Unarny operator +

Inna forma zapisu powyższego wyrażenia wygląda tak:

```
X = (F < Y) > (+Z);
```

Analiza leksykalna

Każdy plik źródłowy programu C# musi być zgodny z następującym gramatycznym wzorcem leksykalnym:

```
wejście:
    wejście-sekcjaopcj

wejście-sekcja:
    wejście-sekcja-część
    wejście-sekcja wejście-sekcja-część

wejście-sekcja-część:
    elementy wejścioweopcj    nowy-wiersz
    dyrektywa-pp

elementy-wejściowe
    element-wejściowy
    elementy-wejściowe    wejście-element

wejście-element:
    biały znak
    komentarz
    token
```

Leksykalną strukturę jednostki kompilacji C# tworzy pięć elementów podstawowych. Są to:

- Zakończenia wierszy
- Białe znaki
- Komentarze
- Tokeny
- Dyrektywy preprocesora

Spśród tych elementów jedynie tokeny mają znaczenie z punktu widzenia gramatyki syntaktycznej dowolnego programu C# (z wyjątkiem sytuacji, gdy token > występuje łącznie z innym tokenem, tworząc z nim operator). Kiedy kompilator dokonuje leksykalnego przetwarzania jednostki kompilacji, to traktuje plik jako serię tokenów, które stanowią wejście dla późniejszego przetwarzania syntaktycznego. Zakończenia wierszy, białe znaki i komentarze oddzielające tokeny są elementami wyłącznie leksykalnymi i nie mają żadnego wpływu na składnię programu C#. Podobnie dyrektywy preprocesora służą tylko do omijania fragmentów kodu w pliku źródłowym i jeśli chodzi o składnię, także nie mają znaczenia.

Zawsze kiedy w wyniku przetwarzania leksykalnego możliwe jest uzyskanie kilku wyników, procesor leksykalny pobiera najdłuższy poprawny element leksykalny. Na przykład, jeśli kompilator napotyka następującą sekwencję znaków:

```
//
```

przetwarza je i interpretuje jako początek wiersza komentarza, a nie dwa wystąpienia tokena / (w takim przypadku nie oznaczałyby one początku komentarza). Podobnie dzieje się, kiedy napotkana zostaje sekwencja:

```
! =
```

Jest ona interpretowana jako operator porównania. Mając to na uwadze, łatwo zauważyć, jak proste błędy typograficzne w kodzie źródłowym mogą doprowadzić do nieprawidłowego działania programu. Zazwyczaj jednak powodują one błąd kompilacji.

Zakończenia wierszy

Zakończenie wiersza służy do dzielenia sekwencji znaków w pliku źródłowym C# na osobne wiersze.

Istnieje szereg różnych zakończeń wierszy:

- Znak powrotu karetki: *U+000D*
- Przesunięcie o wiersz: *U+000A*
- Powrót karetki, a po nim przesunięcie o wiersz: *U+000D U+000A*
- Przejście do następnego wiersza: *U+2085*
- Separator wiersza: *U+2028*
- Separator akapitu: *U+2029*

Aby zachować wysoki poziom kompatybilności z różnymi narzędziami do edycji kodu źródłowego, które umieszczają znaki zakończenia pliku, i zapewnić, że pliki źródłowe C# będą odczytywane jako sekwencja poprawnie zakończonych wierszy, są one poddawane dwóm przekształceniom:

- Jeśli ostatnim znakiem w źródłowym pliku C# jest *Ctrl+Z (U+001A)*, to znak ten zostaje usunięty.
- Jeśli źródłowy plik C# nie jest pusty i jeśli jego ostatnim znakiem nie jest znak powrotu karetki (*U+000D*), wysunięcia wiersza (*U+000A*), przejścia do następnego wiersza (*U+2085*), separatora wiersza (*U+2028*) lub separatora akapitu (*U+2029*), to na końcu pliku umieszczony zostaje znak powrotu karetki (*U+000D*).

Komentarze

C# obsługuje dwa rodzaje komentarzy w plikach źródłowych:

- Komentarze wyodrębnione
- Komentarze jednowierszowe

W poniższych podpunktach omówimy te rodzaje komentarzy bardziej szczegółowo.

Komentarze wyodrębnione

Komentarz wyodrębniony zawsze rozpoczyna się znakami */**, a kończy znakami **/*.

Komentarz taki może zajmować fragment wiersza:


```

/* Program testowy Hello World
*/ class Test
{
    static void Main() {
        System.Console.WriteLine("Hello, World!");
    }
}

```

Jeden wiersz:

```

/* Program testowy Hello World */
class Test
{
    static void Main() {
        System.Console.WriteLine("Hello, World!");
    }
}

```

Lub kilka wierszy:

```

/*
Program testowy Hello World
*/
class Test
{
    static void Main() {
        System.Console.WriteLine("Hello, World!");
    }
}

```

Komentarze wyodrębnione mogą być umieszczane w dowolnych punktach kodu, o ile tylko zajmują wydzielony wiersz. Na przykład komentarz przedstawiony poniżej jest wpisany poprawnie:

```

/*
Program testowy Hello World
*/
class Test
{
    static void Main() {
        System.Console.WriteLine("Hello, World!");
    }
}

```

W tym przypadku także:

```

class Test
{
    /*
Program testowy Hello World
*/
    static void Main() {
        System.Console.WriteLine("Hello, World!");
    }
}

```

Podobnie jak w tym:

```
/*
Program testowy Hello World
*/
class Test
{
    static void Main() {
/*
Łańcuch znakowy wyświetlany na ekranie
*/
        System.Console.WriteLine("Hello, World!");
    }
}
```

To zaś przykład komentarza zapisanego niepoprawnie:

```
class Test
{
    static void Main() {
        System.Console. /*
Program testowy Hello World
*/
        WriteLine("Hello, World!");
    }
}
```

Komentarze jednowierszowe

Komentarze jednowierszowe to jak sama nazwa wskazuje, komentarze zawarte w jednym wierszu. Zaczynają się od znaków // i biegną do końca wiersza:

```
class Test
{
    static void Main() {
        System.Console.WriteLine("Hello, World!"); // wyświetla "Hello, World!"
    }
}
```

Wewnątrz kodu można umieścić tyle komentarzy jednowierszowych, ile jest konieczne:

```
// wyświetla "Hello, World!"
class Test
{
    static void Main(){
        System.Console.WriteLine("Hello, World!"); // wyświetla "Hello, World!"
    }
}
```

Nie wolno jednak umieszczać komentarzy jednowierszowych wewnątrz wyrażeń. Oto przykład niepoprawnego wpisania komentarza:

```
// wyświetla "Hello, World!"
class Test
{
```

```

static void Main(){
    System.Console.WriteLine // wyświetla "Hello, World!" ("Hello, World!");
}
}

```

Ten kod także jest zapisany niewłaściwie:

```

class Test
{
    static void Main() {
        System.Console.WriteLine("Hello. World!");
    }
}

```

Zagnieżdżanie komentarzy

Nie można zagnieżdżać komentarzy. Trzeba tego unikać w imię czytelności kodu:

```

// /* Niewłaściwe zagnieżdżenie komentarza */
/* // Niewłaściwe zagnieżdżenie komentarza */

```

Zagnieżdżenie komentarzy nie powoduje błędów kompilacji; to jedynie niepoprawna forma, utrudniająca czytanie kodu.

Białe znaki

Białymi znakami są spacje, znaki tabulacji poziomej i pionowej, jak również znak przesunięcia strony.

Tokeny

Wyróżniamy pięć rodzajów tokenów:

- Identyfikatory
- Słowa kluczowe
- Literały
- Operatory
- Znaki interpunkcyjne

Białe znaki i komentarze nie są traktowane jak tokeny, a jedynie jako ich separatory.

Sekwencje specjalne Unicode

Sekwencje specjalne Unicode reprezentują znaki Unicode. Jedna taka sekwencja reprezentuje pojedynczy znak Unicode.

Sekwencje tworzone są przy użyciu znaków `\U` lub `\u`, po których następuje numer w formacie heksadecymalnym: `\Uxxxx` lub `\uxxxx`.

Sekwencja `\U0066` reprezentuje literę *f*. Jednakże `\U00660066` odpowiada *ff*, a nie *ff*. Aby uzyskać dwuznak *ff*, należałoby użyć następującej sekwencji:

```
\U0066\u0066
```

Przedstawiony niżej kod stanowi przykład wykorzystania sekwencji specjalnych Unicode w praktyce:

```
class Test
{
    static void Main() {
        System.Console.WriteLine("\u0048\u0065\u006C\u006C\u0066, World!");
    }
}
```

Powyższy kod jest równoważny poniższemu:

```
class Test
{
    static void Main() {
        System.Console.WriteLine("Hello. World!");
    }
}
```

Sekwencje specjalne przetwarzane są, gdy kompilator odnajduje je w:

- Identyfikatorach
- Zwyczajnych literałach łańcuchowych
- Literałach znakowych

Sekwencje specjalne Unicode odnalezione w innych punktach kodu nie są przetwarzane.

Identyfikatory

Reguły rządzące użyciem identyfikatorów są dokładnie takie same jak zalecane w Unicode Standard Annex 15 (<http://www.unicode.org/reports/tr15/>), z następującymi wyjątkami:

- Dopuszczalne jest użycie znaku podkreślenia jako znaku początkowego, zgodnie z tradycją programowania w języku C.
- Dopuszcza się użycie sekwencji specjalnych Unicode jako identyfikatorów.
- Dopuszczalne jest użycie znaku @ jako prefiksu umożliwiającego wykorzystanie słów kluczowych jako identyfikatorów. Bywa to szczególnie przydatne, gdy programuje się interfejsy C# do innych języków programowania. Gdy prefiks @ zostaje użyty jako prefiks identyfikatora, wówczas identyfikator ten nazywany jest **identyfikatorem dosłownym**. I choć użycie prefiksu @ z identyfikatorami niebędącymi słowami kluczowymi jest dopuszczalne, to jednak ze względów stylistycznych nie jest zalecane.

Oto przykłady składni identyfikatorów:

```
identyfikator:
    dostępny-identyfikator
    @ identyfikator-lub-słowo-kluczowe
```

dostępny-identyfikator:

identyfikator-lub-słowo-kluczowe, które nie jest słowem kluczowym

identyfikator-lub-słowo-kluczowe:

znak-początkowy-identyfikatora kolejne-znaki-identyfikatoraopcji

znak-początkowy-identyfikatora:

znak-litera

_ (znak podkreślenia U+005F)

kolejne-znaki-identyfikatora:

kolejny-znak-identyfikatora

kolejne-znaki-identyfikatora kolejny-znak-identyfikatora

kolejny-znak-identyfikatora:

znak-litera

znak-cyfra-dziesiętna

znak-łącznik

znak-łączący

znak-formatujący

znak-litera:

znak Unicode klasy Lu, Ll, Lt, Lm, Lo lub Nl

sekwencja-specjalna-Unicode reprezentująca znak klasy Lu, Ll, Lt, Lm, Lo lub Nl

znak-łączący:

znak Unicode klasy Mn lub Mc

sekwencja-specjalna-Unicode reprezentująca znak klasy Mn lub Mc

znak-cyfra-dziesiętna:

znak Unicode klasy Nd

sekwencja-specjalna-Unicode reprezentująca znak klasy Nd

znak-łącznik:

znak Unicode klasy Pc

sekwencja-specjalna-Unicode reprezentująca znak klasy Pc

znak-formatujący:

znak Unicode klasy Cf

sekwencja-specjalna-Unicode reprezentująca znak klasy Cf

Przykładami poprawnych identyfikatorów mogą być:

- identyfikator1
- _identyfikator
- @private

Dwa identyfikatory uznawane są za identyczne, jeśli po wymienionych niżej przekształceniach (dokonanych w opisanej kolejności) stają się takie same:

- Usuwanie prefiksu @ z identyfikatorów dosłownych.
- Przekształcenie każdej sekwencji specjalnej Unicode na znaki Unicode.
- Usuwanie wszelkich znaków formatujących..

Identyfikatory, w których wykorzystuje się dwa sąsiadujące znaki podkreślenia (), są zastrzeżone do wykorzystania w przyszłości.

Słowa kluczowe

Słowo kluczowe podobne jest do identyfikatora, z tą różnicą, że jest zastrzeżone. Słowa kluczowe mogą być identyfikatorami tylko wówczas, kiedy poprzedza je prefiks @.

Oto lista słów kluczowych w C#:

abstract	namespace
as	new
base	null
bool	object
break	operator
byte	out
case	override
catch	params
char	private
checked	protected
class	public
const	readonly
continue	ref
decimal	return
default	sbyte
delegate	sealed
do	short
double	sizeof
else	stackalloc
enum	static
event	string
explicit	struct
extern	switch
false	this
finally	throw
fixed	true
float	try
for	typeof
foreach	uint
goto	ulong
if	unchecked
implicit	unsafe
in	ushort
int	using
interface	virtual
internal	void
is	volatile
lock	while
long	

Literały

Zadanie literałów jest bardzo proste: reprezentują one wartości w kodzie źródłowym.

Istnieje szereg różnych literałów.

Literały logiczne

W tej grupie wyróżniamy dwa literały:

- true
- false

Typem literałów logicznych jest bool.

Literały całkowitoliczbowe

Literały całkowitoliczbowe stosuje się do zapisywania wartości następujących typów:

- int
- uint
- long
- ulong

Mogą one przyjmować jedną z dwóch form:

- Wartości dziesiętne
- Wartości szesnastkowe

Typ literału całkowitoliczbowego można określić w następujący sposób:

- Jeśli literał całkowitoliczbowy zapisany jest bez sufiksu, to jest to literał typu:

```
int
uint
long
ulong
```

- Jeśli literał całkowitoliczbowy zapisany jest z sufiksem U lub u, to jest to literał typu:

```
uint
ulong
```

- Jeśli literał całkowitoliczbowy zapisany jest z sufiksem L lub l, to jest to literał typu:

```
long
ulong
```

- Jeżeli literał całkowitoliczbowy zapisany jest z sufiksem UL, uL, UL, LU, LU lub Lu, to jest to literał typu:

```
ulong
```

Jeżeli wartość dowolnego literału całkowitoliczbowego wykracza poza zakres wartości dla typu `ulong`, wówczas kompilator generuje błąd.

Literały rzeczywiste

Literały rzeczywiste służą do zapisywania wartości następujących typów:

- `float`
- `double`
- `decimal`

Te trzy typy zapisywane są z trzema różnymi sufiksami:

- `F` lub `f` dla typu `float`
- `D` lub `d` dla typu `double`
- `M` lub `m` dla typu `decimal`

Jeśli sufiks nie został użyty, wartość domyślnie przyjmuje typ `double`.

Literały znakowe

Literały znakowe reprezentuje pojedyncze znaki pomiędzy apostrofami, jak `'x'`.

Poniższa tabela wymienia specjalne sekwencje znaków w C#:

Sekwencja znaków	Nazwa znaku	Unicode
<code>\'</code>	Apostrof	0x0027
<code>\"</code>	Cudzysłów	0x0022
<code>\\</code>	Ukośnik lewy (backslash)	0x005C
<code>\a</code>	Alarm	0x0007
<code>\b</code>	Znak cofania	0x0008
<code>\f</code>	Wysuw strony	0x000C
<code>\n</code>	Nowy wiersz	0x000A
<code>\0</code>	Null	0x0000
<code>\r</code>	Powrót karetki	0x000D
<code>\t</code>	Tabulacja pozioma	0x0009
<code>\v</code>	Tabulacja pionowa	0x000B

Tak wygląda składnia literałów znakowych:

```
znak-literał:
    ' znak '
```

```
znak:
    pojedynczy-znak
```


prosta-sekwencja-specjalna
 heksadecymalna-sekwencja-specjalna
 sekwencja-specjalna-Unicode

pojedynczy-znak:

Dowolny znak oprócz ' (U+0027), \ (U+005C) oraz znaku nowego wiersza

prosta-sekwencja-specjalna: jedna z

\' \'\' \\ \0 \a \b \f \n \r \t \v

szesnastkowa-sekwencja-specjalna:

\x cyfra-hex cyfra-hex_{opcj} cyfra-he_{Xopcj} cyfra-he_{Xopcj}

Znak następujący po lewym ukośniku (\) musi być jednym ze znaków wymienionych w powyższej tabeli, w przeciwnym razie podczas kompilacji pojawi się błąd.

Literały łańcuchowe

W języku C# zaimplementowano obsługę dwóch rodzajów literałów łańcuchowych:

- Zwykłych literałów łańcuchowych
- Dosłownych literałów łańcuchowych

Zwykły literał łańcuchowy jest łańcuchem składającym się z zera lub więcej znaków zapisanych pomiędzy cudzysłowami. Literały tego rodzaju mogą zawierać zarówno proste, jak i szesnastkowe sekwencje specjalne, jak również sekwencje Unicode.

```
string = "Hello, World!";
```

Dosłowny literał łańcuchowy składa się ze znaku @ poprzedzającego cudzysłów, a następnie zera lub więcej znaków, i kończy się cudzysłowem.

```
string = @"Hello, World!";
```

Różnica pomiędzy zwykłym a dosłownym literałem łańcuchowym polega na tym, że znaki pomiędzy cudzysłowami zapisane w literale dosłownym interpretowane są dosłownie, a literał ten może rozciągać się na wiele wierszy kodu źródłowego.

Należy przy tym zwrócić uwagę, że w przypadku przetwarzania literałów dosłownych jedynym wyjątkiem jest dwuznak \", reprezentujący cudzysłów.

```
string = @"Hello  

'
World!";
```

Literały puste

Na temat literałów pustych nie da się powiedzieć zbyt wiele — po prostu są one puste.

Operatory i znaki przestankowe

W C# stosuje się wiele operatorów i znaków przestankowych.

- Operatory stosuje się w wyrażeniach w celu opisania operacji wykonywanych na jednym, dwóch lub większej liczbie operandów.
- Znaki przestankowe służą do grupowania i separowania.
 - {
 - }
 - [
 -]
 - (
 -)
 - .
 - ,
 - :
 - ;
 - +
 - -
 - *
 - /
 - %
 - &
 - |
 - ^
 - !
 - ~
 - =
 - >
 - <
 - ?
 - ??
 - ::
 - ++
 - --
 - &&
 - ||

- ->
- ==
- !=
- <=
- >=
- +=
- -=
- *=
- /=
- %=
- &=
- |=
- ^=
- <<
- <<=
- >> (przesunięcie w prawo, złożone z dwóch tokenów: > oraz >)
- >>= (przypisanie przesunięcia w prawo, składające się z dwóch tokenów, > oraz >=)

Dyrektywy preprocesora

Dyrektywy preprocesora zapewniają kodowi C# ogromną funkcjonalność. Dzięki nim można:

- Warunkowo pomijać fragmenty plików źródłowych.
- Raportować błędy.
- Raportować warunki ostrzegawcze.
- Wyznaczać sekcje kodu.

Słowo „preprocesor” pochodzi z języków C i C++ i ponieważ przetwarzanie wstępne w C# nie jest wykonywane, stosowane jest jedynie dla zachowania spójności z tymi językami.

W C# dostępne są następujące dyrektywy preprocesora:

- #define oraz #undef. Służą do definiowania i unieważniania warunkowych symboli kompilacyjnych.
- #if, #elif, #else oraz #endif. Służą do pomijania sekcji kodu.
- #line. Pozwala kontrolować numery wierszy, w których pojawiły się błędy bądź ostrzeżenia.

- `#error` oraz `#warning`. Służą do wyświetlania komunikatów o błędach i ostrzeżeń.
- `#region` oraz `#endregion`. Służą do oznaczania sekcji kodu.
- `#pragma`. Przekazuje kompilatorowi informacje kontekstowe.

Dyrektywy preprocesora nie są tokenami C# i nie stanowią elementu gramatyki syntaktycznej tego języka.

Każda dyrektywa preprocesora musi być wpisana w nowym wierszu kodu źródłowego. Oprócz tego każda z nich musi zaczynać się od znaku `#`, po którym następuje nazwa dyrektywy.

Warto pamiętać, że jakkolwiek przed znakiem `#`, a także pomiędzy nim i nazwą dyrektywy, może znajdować się biały znak, to jednak nie jest to zalecane, gdyż utrudnia czytanie kodu.

Wiersz kodu zawierający dyrektywę `#define`, `#undef`, `#if`, `#elif`, `#else`, `#endif` lub `#line` może kończyć się jednowierszowym komentarzem. W wierszach takich nie dopuszcza się jednak umieszczania komentarzy wyodrębnionych.

Dyrektywy preprocesora mogą mieć ogromny wpływ na wyniki kompilacji źródłowego kodu C#.

Na przykład skompilowanie następującego kodu:

```
#define A
#undef B
#define C
#undef B

class D
{
    #if A
        void E() {}

    #else
        void F() {}

    #endif

    #if B
        void G() {}

    #else
        void H() {}

    #endif

    #if C
        void I() {}

    #else
        void J() {}
```

```
#endif

#if D
    void K() {}

#else
    void L() {}

#endif
}
```

jest równoważne zapisaniu kodu:

```
class D
{
    void E() {}
    void H() {}
    void I() {}
    void L() {}
}
```

Symbole kompilacji warunkowej

Funkcja kompilacji warunkowej wykorzystuje dyrektywy: `#if`, `#elif`, `#else` oraz `#endif`, a steruje się nimi przy użyciu wyrażeń preprocesora i symboli kompilacji warunkowej.

Symbol kompilacji warunkowej może przyjąć jeden z dwóch stanów:

- Zdefiniowany
- Niezdefiniowany

Początkowo symbol przyjmuje stan niezdefiniowany i zachowuje go do czasu jawnego zdefiniowania. Napotkana dyrektywa `#define` pozostaje w tym stanie do czasu napotkania dyrektywy `#undef` lub do chwili osiągnięcia końca pliku źródłowego.

Wyrażenia preprocesora

Wyrażenia preprocesora mogą być zawarte w dyrektywach `#if` oraz `#elif`. W wyrażeniach tych można stosować następujące operatory:

- !
- ==
- !=
- &&
- ||

Do grupowania operatorów można użyć nawiasów.

Wynikiem wyrażenia preprocesora zawsze jest wartość logiczna.

Dyrektywy deklaracji

Dyrektywy deklaracji służą do definiowania i unieważniania symboli kompilacji warunkowej.

Przetworzenie dyrektywy `#define` skutkuje zdefiniowaniem symbolu kompilacji warunkowej, obowiązującego od wiersza następującego bezpośrednio po dyrektywie.

Przetworzenie dyrektywy `#undef` powoduje unieważnienie symbolu kompilacji warunkowej, obowiązujące od wiersza następującego bezpośrednio po dyrektywie.

Dyrektywa `#define` może być też użyta do przedefiniowania symbolu, który został zdefiniowany wcześniej, bez konieczności uprzedniego stosowania dyrektywy `#undef` do tego symbolu.

Dyrektywy kompilacji warunkowej

Dyrektywy kompilacji warunkowej pozwalają na warunkowe uwzględnianie bądź pomijanie fragmentów plików źródłowych C#.

Gdy użyte są dyrektywy kompilacji warunkowej, wówczas przetwarzana jest tylko jedna sekcja.

Zasady przetwarzania są następujące:

- Dyrektywy `#if` oraz `#elif` są przetwarzane w kolejności, aż do uzyskania wartości `true`. Jeśli wynikiem wyrażenia jest `true`, wówczas dana sekcja kodu jest zaznaczana.
- Jeśli wszystkie dyrektywy zwracają wartość `false`, wówczas użyta zostaje dyrektywa `#else`, o ile jest obecna w kodzie.
- Jeżeli wszystkie dyrektywy zwracają wartość `false` i nie można odnaleźć dyrektywy `#else`, wówczas żadna sekcja kodu nie zostaje zaznaczona.

Pominięty kod nie jest uwzględniany podczas analizy leksykalnej.

Dyrektywy diagnostyczne

Zadaniem dyrektyw diagnostycznych jest generowanie komunikatów o błędach i ostrzeżeniach, które raportowane są w taki sam sposób jak inne błędy i ostrzeżenia w czasie kompilacji.

Zarówno:

```
#warning Sprawdź kod!
```

jak i:

```
#error Błąd kodu w tym miejscu
```

wygenerują błąd kompilacji i służą jako wskaźniki fragmentów wymagających wprowadzenia zmian.

Dyrektywy oznaczania fragmentów kodu

Dyrektywy te służą do oznaczania fragmentów kodu źródłowego. Fragmentom tym nie jest przypisywane żadne znaczenie semantyczne. Oznaczenia fragmentów wykorzystywane są wyłącznie przez programistów lub zautomatyzowane narzędzia.

Dyrektywy oznaczania fragmentów kodu zapisuje się w sposób następujący:

```
#region
...
#endregion
```

Zapis powyższy jest równoważny zapisowi:

```
#if true
...
#endif
```

Dyrektywy #line

Dyrektywy #line służą do zmiany numerów wierszy i nazw plików źródłowych zwracanych przez kompilator, na przykład w komunikatach o błędach i w ostrzeżeniach.

Jeśli w kodzie źródłowym nie ma żadnej dyrektywy #line, wówczas kompilator zwraca rzeczywiste numery wierszy i nazwy plików źródłowych.

Dyrektywy #pragma

Dyrektywa #pragma jest dyrektywą preprocesora, przy użyciu której dostarcza się kompilatorowi informacji kontekstowych.

Oto przykłady sytuacji, w których dyrektywy te bywają użyteczne:

- Włączanie i wyłączanie specyficznych ostrzeżeń.
- Wskazywanie informacji, które zostaną wykorzystane przez debugger.

Podsumowanie

W rozdziale tym omawialiśmy leksykalną strukturę C#, zwracając szczególną uwagę na programy C#, gramatykę, zakończenia wierszy, komentarze, tokeny, słowa kluczowe i dyrektywy. Mając na względzie reguły gramatyki leksykalnej C#, programista może oszczędzić sobie wiele pracy i — przez zmniejszenie liczby błędów — skrócić czas debugowania.

W rozdziale 5. omówione zostaną rozmaite koncepcje języka C#.